

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa S. L.
przeciwko Spółdzielni [...] w W. Oddział w S.
o stwierdzenie nieważności oświadczeń woli,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 października 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 27 lutego 2020 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powódka S. L. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), którym oddalono apelację skarżącej od wyroku Sądu Okręgowego w sprawie przeciwko Spółdzielni Mleczarskiej M. w W. o „ustalenie nieważności oświadczenia woli”.

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie tej przesłanki wymaga, by przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem miał konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną

i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie sprawy do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć zatem taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której zagadnienie zostało postawione, a jednocześnie - dzięki uniwersalnemu ujęciu - odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw.

W ocenie skarżącej w sprawie występowały zagadnienia wiążące się z art. 58 § 2 k.c., art. 84 k.c., art. 87 k.c. i art. 388 k.c., przy czym w odniesieniu do art. 84 oraz art. 388 k.c. nie zostały przywołane konkretne jednostki redakcyjne obejmujące przepisy zawarte w ww. regulacjach. Przedstawione przez powódkę pytania wiązały się z zagadnieniem kumulatywnego stosowania przytoczonych unormowań w stanie faktycznym obejmującym jednocześnie stosowanie groźby i wyzysku oraz z kwestią dokonania czynności prawnych „pod presją czasu, przy wykorzystaniu przymusowego położenia osoby dokonującej czynność, jej niedoświadczenia, braku wiedzy oraz wprowadzenia w błąd”, a także wpływu „braku odczytania i wyjaśnienia przez notariusza treści aktu notarialnego” na skuteczność (ważność) umowy objętej tym aktem.

Przedstawione wyżej zagadnienia nie uzasadniają przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż nie dotyczą rzeczywistych problemów prawnych występujących „w sprawie” w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Formułując skargę kasacyjną, powódka dążyła do przeforsowania własnej wersji wydarzeń, nieznajdującej odzwierciedlenia w ustaleniach faktycznych Sądu drugiej instancji; tymczasem ustalenia te są wiążące w postępowaniu ze skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.). Jeśli zatem strona skarżąca dostrzega podstawy do sformułowania zagadnienia prawnego, którego wystąpienie miałoby, w jej ocenie, uzasadniać przyjęcie skargi do rozpoznania, to zagadnienie to musi oprzeć na ustaleniach będących konkretnie podstawą faktyczną orzeczenia Sądu drugiej instancji. Rozstrzygnięcie problemu jurystycznego, który nie powstał na tle stanu faktycznego danej sprawy, nie miałoby znaczenia dla wyniku postępowania kasacyjnego. Badanie zasadności zarzutów kasacyjnych następuje bowiem wyłącznie w odniesieniu do tych ustaleń, które poczynił Sąd drugiej instancji, a które, jak uprzednio wskazano, są wiążące dla Sądu Najwyższego.

Sąd Apelacyjny nie stwierdził, że wystąpiły opisane w skardze kasacyjnej okoliczności, czy to wiążące się z ewentualnymi wadliwościami woli powódki przy dokonywaniu spornych czynności prawnych, czy też dotyczące rzekomych zaniechań po stronie notariuszy uczestniczących przy ich dokonaniu w formie aktu notarialnego (s. 9 i n. uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego). Świadomość braku takich ustaleń miała również skarżąca, skoro pismo opatrzyła wprawdzie tytułem „Skarga kasacyjna oparta na naruszeniu prawa materialnego”, lecz zawarła

w nim także zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. przez niedopuszczenie bliżej oznaczonych dowodów z urzędu, „co w rzeczywistości uniemożliwiło poczynienie rzetelnych ustaleń faktycznych [...] w zakresie okoliczności złożenia oświadczeń woli, świadomości powódki, jej zachowania czy podejmowano próby nacisku na powódkę” (pisownia oryginalna).

Skarżąca oczekiwała zatem korekty dokonanych ustaleń, a ujęte w skardze kasacyjnej problemy prawne oparła na takich założeniach co do przebiegu zdarzeń, które nie znajdowały odzwierciedlenia w podstawie faktycznej wyroku. Marginalnie wypada zauważyć, że przywołane ostatnio przepisy nie są adresowane do sądów drugiej instancji, podczas gdy wyłącznie ich orzeczenia mogą podlegać kontroli kasacyjnej. Niezależnie jednak od tego argumentu nie można uznać, że w będącej przedmiotem analizy „sprawie występuje istotne zagadnienie prawne”, a dopiero taki stan wyczerpywałby przyczynę kasacyjną unormowaną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Wobec przedstawienia Sądowi Najwyższemu zagadnień opartych na własnej interpretacji przebiegu wydarzeń, a nie na wiążących na obecnym etapie postępowania ustaleniach Sądu drugiej instancji, jedynie *obiter dictum* można uzupełnić, że wywody zawarte w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania również w warstwie jurydycznej nie odpowiadają tokowi rozumowania Sądu Apelacyjnego, a w konsekwencji stanowią przejaw polemiki ze stanowiskiem, które w istocie nie zostało przedstawione w sprawie.

Kierując się powyższymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. W sprawie nie było podstaw do przyznania pełnomocnikowi reprezentującemu skarżącą z urzędu kosztów postępowania od Skarbu Państwa, gdyż nie zawarł on w skardze stosownego wniosku; w orzecznictwie zauważono już, że w sytuacji odwrotnej - zgłoszenia wniosku o przyznanie kosztów od Skarbu Państwa bez wniosku o zasądzenie ich od drugiej strony - nie należy domniemywać, że pierwszy z ww. wniosków *implicite* zawiera drugi (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 7 października 2021 r., III CZP 51/20).

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

